

Smaastykker.

II.

Dr. Stagefyr — Stagebrand.

I sidste Hefte af Kh. Saml. S. 155 Anm. kommer Hr. Docent J. O. Andersen tilbage til Spørgsmaalet, om det er rigtigt at følge Pater L. Schmitt i hans Identification af Dr. Nicolaus Ferber fra Herborn med Dr. Stagefyr. Et lille Bidrag til Spørgsmaalets Afgørelse kan maaske gives ved Eftervisning af Navnets Betydning. Schmitt forklarer det som »Ild (Fyr, Brand) paa en Stage (Stang) = tysk Stangenfeuer, Zündstange, Brandfackel«¹⁾.

I de mig foreliggende danske Ordbøger (Kalkar, Vid. Selsk., Molbech, Feilberg) finder jeg ikke Ordet. Derimod læses i Richey's Idioticon Hamburgense (1755) p. 281: »dat Fűr staken, d. i. schüren, aufrühren . . . Een Stakebrand heisset ein Mensch, der alles herum rühret, und so hitzig arbeitet als einer, der eine grosse Glut zu unterhalten hat«. I mit Exemplar af Richey's Bog findes tilføjet af gammel Haand²⁾ som dansk Oversættelse: | Stagebrand |. Ordet er altsaa ogsaa brugt paa Dansk.

¹⁾ Citatet efter Schmitts Indledning til hans Udg. af Nic. Herborns Confutatio (1902) S 11, da Schmitts ældre Bog om N. H. i Øjeblikket ikke foreligger mig.

²⁾ I dobbelt Forstand gammel Haand, da Noterne synes skrevne for ca. 100 Aar siden af en da gammel, kyndig Mand. Omfatningsstregene betyde maaske, at Ordet er Provincialisme eller helt forældet. Saaledes noterer han ved lignende Streger S. 196 det som bornholmsk betegnede: Potter = Pottemager, S. 268 det som jydsk nævnte: slidsindet o. s. v.

Tilnavnet vilde da være givet Dr. Niels, ikke netop fordi han vilde udrydde Kjætterne ved Ild (han nævner jo ogsaa Vand og Sværd som passende Behandlingsmidler), men paa Grund af hans fremragende Iver. Denne Iver tilskrives nu ogsaa Dr. Nicolaus Ferber. Ikke blot Troesfæller, men ogsaa Protestanten Prof. Nebe taler i sit »Denkschrift des evang. theol. Seminars in Herborn« om hans store Iver¹⁾.

Hans iltre Optræden i Kjøbenhavn skulde det da have været, som havde skaffet ham Navnene Stagefyr eller Stagebrand.

Kbhvn., 10. Oktbr. 1907.

D. Simonsen.

¹⁾ I Schmitts latinske Gjengivelse i ovennævnte Indledning S. 20 »fervor«, »zelus«. Skulde maaske sluttelig det spottende danske Stagefyr gaa tilbage til en ærende Sammenstilling — fra katholsk Side — af hans Navn Ferber og hans »fervor«? Kyndige ville maaske undersøge det, men jeg bemærker dog strax, at han efter Schmitt langt mere benævnes efter sit Bynavn: Herborn, end med sit Familienavn.